

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 17340 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: En sædemann gikk ut — — Index-den katolske kirkes våben mot smusslitteraturen. — Carl Polaczek - 85 år. — Det engelske kongehus og katolisismen. — † Pastor Peter Schreiber. — «Maria tilbedelse». — Ukjente helter. — Spørsmål og svar. — Ekstrakt av St. Vinsensforeningens juleregnskap. — Herhjemme — og derute —

En sædemann gikk ut —

Søndagens evangelium beretter om en sædemann som gikk ut og sådde — og skjønt sæden var den samme han sådde overalt, så blev dog høsten meget forskjellig eftersom jordbunnen var hvor sæden falt. For sine disipler forklarte Kristus at sæden er Guds ord — og vi vil idag i vår betraktning dvele ved denne såmann og hans arbeid og *vår* innstilling til dette arbeid.

La det da først være sagt, at også i våre rent mellommenneskelige forhold har denne sædemann en lære å bringe oss. Hvor ofte hender det ikke at vi i dagens jag og arbeid forledes til å dømme og bedømme et menneske efter det vi rent overfladisk ser av hans ferd. Og er det ikke så at alle er vi tilbøielig til med forkjærlighet å se på de negative resultater? En mor kan streve med en barneflokk og øse av sin kjærlighet i like mål til hver og én i den — men denne kjærlighet kan falle blandt torner og tistler og på en vanskelig og stenet grunn, og selv om den kan spire lite grann, kan veksten da bli ødelagt av det som flyr for vær og vind. Hvad gjør så vi? Vi kritiserer og snakker om de barn hvor kjærligheten synes spilt — og gir om ikke alltid direkte så indirekte den «uforstandige» mor all skyld

for om et barn er «mislykket», «vanartet» eller bare uopdragen. Eller vi drøfter vår nestes mindre gode resultater heller enn vi gleder oss over alt, som trives og blomstrer under hans virke. Men det er «sæden» som det kommer an på i realitetenes verden — det avgjørende er om et menneske vil vandre i Kristi fotspor og så den gode sæd fra Himmerike — fra det godes verden.

*

Men hvad der gjelder for vår mellommenneskelige innstilling gjelder i ennu høiere grad når vi betrakter den store sædemann iblandt oss: Kristi egen Kirke. Ti hvorledes vilde det vel gå oss om vi vilde dømme og bedømme *den* efter de mange ganger at dens gode sæd er falt på ugunstige steder? Vi som lever i et ikke-katolsk land blandt anderledes-bekjennende brødre — vi kjenner til å høre vår hellige Kirke bedømt efter de mennesker, hos hvem Guds ord som den formidler *ikke* har båret frukt. La oss når dette skjer ha evangeliet som sædemannen og hans resultater i vår erindring og henlede våre i troen adskilte brødres oppmerksomhet på *ham* og den skjebne som *hans* gode sæd så fikk.

Index — den katolske kirkes våben mot smusslitteraturen

Likesom så mange andre av den katolske Kirkes realiteter er også Indexinstitusjonen gjenstand for en mengde misforståelser og vrangforestillinger som helt eller nesten helt dekker Index-budets store og velsignelsesrike realitet. I den allersiste tid hvor kampen mot «smusslitteraturen» = den litteratur som tilsøler menneskesjelen, berøver den dens idealer og gjør den negativ, jordbunden og materialistisk, har reist en falanks av gode krefter for å komme dette onde tillivs, kan det vel være av aktuell interesse å oppfriske kjennskapet til den katolske kirkes våben gjennom mange år: indexforbudet som det fortøner sig i sin *sanne* skikkelse. Mulig vil da enkelte, grepne av tidens alvor og dens mange uhyggelige foreteelser, forstå at indexloven er ikke et bevis på Kirkens «reaksjonære forstenethet», på dens «intoleranse» og «kulturfiendtlighet», selv om den skulde forby lesningen av berømte forfatters verker — men tvertom er en innsats for den sanne kultur. Ti hvad ligger i ordet: kultur? Oprinnet betyr det jorddyrkning — og man må vel medgi at skal menneskesinnene kultiveres på riktig måte, er det Kirkens rett og plikt også å våke over den sæd som det trykte ord er — dens rett og plikt å motarbeide utbredelsen av ukruttet, det unyttige og skadelige — dens rett og plikt å utluften den atmosfære som gir dette ukrutt i sinnene grovør.

Kan hende kan det også være verd i denne forbindelse å dvele et øieblikk ved *Goethes* innstilling som eldre — ingen vil vel i sine villeste drømmer falle på å kalle *ham* kulturfiendtlig! Ikke destomindre gjør professor Fredrik Paulsen i ett av sine essays: «*Goethes ethische Anschauungen*» opmerksom på den aldrende dikters bevisste bestrebelse efter å holde alt som var stygt, nedbrytende og urovekkende borte fra sitt liv, idet han stadig søkte selskap i samvær og bøker med det gode, skjønnne og sanne. Han hater således: «de aviser og tidsskrifter som sluker tiden og ikke tilfører livet noe oppløftende, men kun gir næring for politisk misundelse og splid og den laveste nysgjerrighet og sensasjonstrang». Imot alle negasjonrer og alt negativ, likegyldig hvor vakker en form det enn fremtrer i, har Goethe en dyp motbydelig: «Det negative er tilintetgjørende — negasjonen er djevelens beskjef-tigelse som intet kan skape, men bare håne, dadle og forstyrre.» Han sa engang til Eckermann: «Mennesket burde legge sig efter en verdifull vane hvormed han kunde høine gleden på de lyse dager og holde sig oppe i de mørke. Man burde f. eks. venne sig til daglig å lese i bibelen eller Homer, se vakre billeder eller høre god musikk. Men det må være noe verdig og fortreffelig, så man i alle situasjoner kan bevare respekten for det.» Goethe selv lukket med vilje alt ute fra sitt liv som ikke stemte overens med dette prinsipp — særlig når det gjaldt bøker.

Denne modne Goethe som hadde overvunnet sin ungdoms Sturm- og Drang-periode og så mangan slett tilbøyelighet og svakhet, var en mester i *personlighetskultur*. Og når han på denne måte omgjerdet sig med

beskyttende murer mot alt smuss, alt ødeleggende, løgnaktig, stygt og negativt som vilde ham inn på livet også gjennom det trykte ord, så var det ut fra en dyp erkjennelse av menneskets vesen som er slik beskaffen at det kun kan nå frem til indre fullendelse og fullkommenhet når det kjenner sin begrensning og klokt velger mellom alt det gode og positive i livet med utelukkelse av alt annet.

Som legemet ikke tåler giftstoffer så gjør heller ikke sjelen det — og like så lite som det er gagnlig for mennesket å nyte bedervede levnetsmidler, har han godt av å opta det onde, falske og smussige i sin sjel. På den samme erkjennelse hviler indexloven — som bekjent betyr selve ordet index: fortegnelse og er i Kirkens sprog fortegnelsen over forbudte bøker — Index librorum prohibitorum — som det kirkelige hyrde- og læreembede siden midten av det 16de århundrede har utsendt. Imidlertid betyr i og for sig ikke den liste så meget som de regler hvorefter den redigeres og som siden 1918 står i den kirkelige lovbook som den beste veileder i all litteraturbedømmelse.

Gjennom sin index utøver Kirken altså for alle sine medlemmer den samme censur som Goethe hadde etablert sig privat, idet dens prinsipp er å *forhindre den menneskelige ånds forgiftning gjennom fordervelige ideer og åpenbare villfarelser* — index er en slags varselsskilter som advarer menneskene mot å gå på de dårlige veier som fører til avgrunnen. Dens mål er ikke å være en lenke for den personlige frihet — men utfra skriftens ord: «enhver som gjør synd er syndens trell» tvertom å befri mennesket fra denne trelldom. Dens mål er å lutre tenkningen og er derfor en hyldest til ånden og dens makt. Nettopp gjennom sin index beviser Kirkenn hvor alvorlig den tar ideer i bokform — den vet jo også av to tusen års erfaring, at tanker og ideer er like farlige som bajonetter og bomber når det gjelder å ødelegge, og at ideer og tanker i samme grad som de kan forløse og hjelpe menneskene også kan holde dem i de fasteste og tyngste lenker. Derfor holder Kirken alle moral- og samfunnsfarlige bøker ute — og kaster man et blikk på åndsutviklingens gang i de siste årtier, vil vel de fleste innrømme at det vilde ha vært en betydelig fordel om mange av det 18de, 19de og 20de århundredes forfattere og filosofer var blitt overgitt ubemerketheten og forglemmelsen. I stedet for har man ringeaktet den kirkelige disiplin, og vi ser nu hvad der er kommet ut derav. Menneskehtens skjebne vilde ha formet sig bedre om de i høiere grad hadde respektert Kirkens dom og avgjørelser i åndelige spørsmål.

Det kan være av interesse å kaste et blikk på indexens historiske tilblivelse og utvikling som vi skal gjen-gi efter en artikkel av Helgenreiner-Haring i det nye «Lexikon für Theologie und Kirche».

Allerede i den oldkristelige tid hadde man fordømt farlige skrifter og såvidt mulig brent dem. Helt inn i det 16de århundrede praktiserte man denne metode

— men boktrykkerkunstens oppfinnelse og den derved muliggjorte stigende bokmengde og fortere og forøkede utbredelse gjorde nye forholdsregler nødvendige. Man innførte derfor den kirkelige trykketillatelse — imprimatur'en — for religiøse bøker og opstillet en fortegnelse over forbudte bøker. Det er forresten nokså interessant at initiativet til dette ikke utgikk fra kirkelig hold, men fra de *verdslige* myndigheter i forskjellige stater, idet det var disse som offentliggjorde de første lister av denne art.

I 1559 utsendte pave Paul IV den første kirkelige romerske index. På konciliet i Trient blev der utnevnt en særlig kommisjon som skulde la opstille en index, og denne utgikk allerede i 1564 sammen med de prinsipielle regler for dens sammensetning. Pius V oprettet 1571 en egen indexkongregasjon i Rom hvis oppgave var å ta sig av index'ens stadige fornyelse — den blev i 1917 forenet med kongregasjonen for det hellige Officium. Alt i alt er utkommet litt over 40 utgaver, den siste kom 1929.

Den moderne index omfatter i alfabetisk orden ca. 6500 boktitler — ca. 2500 fra det syttende og attende århundrede, ca. 1300 fra det nittende og ca. 150 fra det tyvende århundrede. I sammenligning med de tidligere utgaver er den nuværende sterkt redusert. Selvfølgelig kan den heller ikke være helt uttømmende — som allerede sagt ligger indexens verdi for menigmann mest i dens regler som angir som forbudte bøker i sin almindelighet:

bøker av forfattere som forsvarer vranglære eller skisma eller som søker å kullkaste religionens grunnprinsipper —

bøker som bevisst angriper religion og moral —

bøker som angriper og spotter de katolske dogmer — forsvarer vranglære — håner gudsyndelsen — undergraver den kirkelige disiplin og håner geistligheten —

bøker som doserer og gjør propaganda for overtro, spådommer, magi og spiritisme —

bøker som betrakter duell, selvmord og skilsmisse som tillatelige —

bøker som «*ex professo*» skildrer og forsvarer frivole og umoralske emner.

I våre dager kommer en bok hovedsakelig på index når dens fare ikke er så lett å erkjenne ved et flyktig blikk eller hvis den av en eller annen grunn kan ha en særlig skadelig innflytelse i øieblikket. Men det er aldri å betrakte som en ufeilbar avgjørelse — det forekommer ofte at den efter en tids forløp atter forsvinner av fortegnelsen, da enhver slik avgjørelse kun tar sikte på den konkrete situasjon i øieblikket. Hvad der under visse tidsforhold kan være farlig, kan når disse forhold forandrer sig, bli relativt helt uskadelig. Index'en har ikke så megen dogmatisk som pedagogisk betydning — og at den ikke danner noen hindring for videnskapelig forskerarbeid eller andre alvorlige studier viser jo best at den som av faglige og saklige grunner — f. eks. som bokanmelder — må lese alle bøker, alltid kan få tillatelse til det hos de kirkelige øverste myndigheter.

Det ser ut til som menneskenes øine nu mer og mer åpnes for de avgrunner som den tøilesløse frihet

har ført slekten frem til. Det er å håpe at den gryende forståelse av autoritetens og de ordnede forholdsveksling atter vil føre til at berettigelsen av den kirkelige index blir klar for alle.

I denne forbindelse kan det ha sin nytte å minne om at index'en foruten retten til å forby omslutter retten til å forebygge, idet § 1384 og § 1385 i den kirkelige lovbok dekreterer at alle skrifter som omhandler tros- eller morallæren, kirkehistorien, alle religiøse og pedagogiske verker skal forelegges den kirkelige myndighet til godkjennelse før de må trykkes — samt at ordensfolk og prester ikke uten særlig tillatelse må skrive i den periodiske presse. Læggfolk må ikke medarbeide i blade og tidsskrifter som prinsipielt stiller sig i opposisjon til den katolske Kirke — der må foreligge absolutt anerkjennelsesverdig grunn for at dette kan tillates, og pekuniær gevinst er *ikke* en slik grunn.

Alt dette er godt å ha in mente nu i våre dager, hvor den estetisk «godt» skrevne bok så ofte forveksles med den etisk gode. Derved innskjerpes, at når det gjelder vår lesning er det ikke bare å følge våre egne lyster eller å lytte til tidens røster.

De tyske biskoper har som bekjent nylig vært samlet i Fulda. Derfra utsendte de et hyrdebrev hvori de bl. a. kom inn på tidens megen nedbrytende litteratur og uttalte mange alvorlige og advarende ord mot den. Og de slutter med å si — og de ord kan også vi ta til oss heroppe hvor sinnene begynner å våkne og ruste sig til kamp mot smusslitteraturen: «Særlig minner vi foreldre om deres hellige forpliktelse til å unddra sine barns hender og sjeler de blade og bøker som kan føre dem vill i deres tro..... tap ikke tilliten og motet..... også nutidens forvillelser og virvar lar sig avhjelpe og bekrefte apostelens ord: «dette er den seier som overvinne verden, vår tro!»

Carl Polaczek - 85 år.

Det vil sikkert overraske de fleste som har den glede å møte og tale med professor Polaczek, at denne vår kjære og høiaktede trosfelle den 18de februar fyller 85 år. Levende interessert i alle foreteelser — ikke minst de som berører Kirkens liv — ferdes han blandt os med en våken erinding om fortidens begivenheter som gjør det til en oplevelse av rang å føre en samtale med ham. Alltid har han et opmuntrende ord og alltid er han rede til å anerkjenne andres arbeid og ikke minst: å si *takk* for det. I denne evne til å leve med andre, glede sig over det gode og glede og varme andre med sin takk ligger kanhende hemmeligheten ved hans ungdommelige sinn, som årenes antall ikke har evnet å tyngte, ti når man kan leve med i nestens liv og dele hans gleder og sorger, da blir ens eget liv lettere å bære i samme grad som man letter andres!

Oprinnelig er professor Polaczek fra Bøhmen, hvor han tok eksamen ved Prager Handelsakademi 1869 og professoreksamen i handelsvidenskap ved universitetet 1874. Efter å ha dokumentert sin eminente lærerdyktighet, kaltes han 1875 til lærer ved det daværende

Christiania Handelsgymnasium for senere å bli dets direktør fra 1897—1920.

Elsket av sine elever og kolleger som han var og er, har det ikke manglet ham på anerkjennelse fra det offentliges side som ofte har gjort bruk av hans representative evner. Han har således vært den norske regjerings delegerte ved de internasjonale kongresser for den merkantile undervisning som er avholdt i Antwerpen (1898), Venedig (1899), Paris (190), Zürich (1906), Wien (1910) og Budapest (1913) og på disse kongresser hevdet hans dyktighet og common sense sig også så absolutt, at han blev kåret til medlem av centralstyret for det internasjonale forbund til fremme av den merkantile undervisning. Samtidig har han utgitt en rekke lærebøker innenfor sin spesielle videnskapsgren — den form for handelslære som professor Polaczek har utfoldet, er nemlig videnskap! — som er meget benyttet.

Ved siden av denne anstrengende livsgjerning har professor Polaczek alltid vært en god støtte for det katolske menighetsliv og vist en opofrende interesse for Kirkens sak herhjemme. I mange år var han et virksomt medlem av St. Olavskirkens syndikat, og hans store erfaring har gjort ham til en nyttig mann å rådføre sig med.

1904 blev han ridder av St. Olav — tillike innehar han den østerrikske Franz Joseph-orden og den østerrikske jernkroneorden, den pavelige St. Gregorius-orden, det østerrikske Røde Kors' ærestegn og den pavelige Bene Merenti medalje.

85 år et langt spann av tid — og når den dag hvor dette anseelige antall år rundes, feires av et fødselsdagsbarn så levende og ungdommelig som professor Polaczek, da er det «St. Olav»s redaksjon en glede å kunne føie sin lykkønskning til de mange andre.

Det engelske kongehus og katolisismen.

I tilslutning til den artikkel vi i anledning av kong Georg V's død bragte i «St. Olav» nr. 5 d. å. vil vi her gjengi et utdrag av en rekke artikler, som den kjente abbed Hunter-Blair har skrevet for det store engelske katolske ukeblad «The Universe» og som behandler dronning Viktoria, kong Edward VII's og dronning Viktorias mor, hertuginnen av Kents forhold til den katolske tro.

Dronning Viktoria var under hele sin opvekst særlig glad i sin tante Adelheid, Wilhelm IV's ektefelle og senere enke som var meget from, men også meget strengt protestantisk innstillet. Under hennes påvirkning forholdt den unge Viktoria sig avvisende overfor alle forsøk på å katolisere den engelske High Church ved f. eks. å innføre mere av den gamle katolske liturgi enn den hadde — men samtidig avviste hun like så kategorisk de mange forsøk på fremstøt, det motsatte kirkelige parti, den såkalte Low-Church foretok. Senere i livet reagerte hun både overfor lord Palmerston, der som minister kun utnevnte tilhengere av Low-Church'en til ledige bispeseter og overfor Gladstone, som kun forfremmet «High-Church»-menn.

Hennes første rådgiver og premierminister lord Melbourne hadde intet bestemt religiøst standpunkt, og hennes ektefelle pris Albert var en helt indifferent tysk protestant. Dronningen selv var hele sitt liv det man på engelsk betegner som «a tolerant Broad-Church-woman»: et rummelig og tolerant medlem av sin kirke. Med en slik religiøs innstilling voldte det henne ikke den minste vanskelighet å ha gode venner også blandt katolikker. Hun satte stor pris på de katolske Koburgere og på begge linjer av det franske kongehus. Det inderligste vennskap forbandt henne gjennom alle år med den ulykkelige ekskeiserinne Eugenie av Frankrike, Napoleon III's gemalinne. Der var alltid mange

katolikker ved hoffet og selv i hennes nærmeste omgivelser — og det at man var katolikk la ikke den fjerneste hindring i veien for å opnå hennes gunst og bevare den.

Dronning Viktoria viste sin toleranse særlig i 1850, da der over hele England reiste sig en forbitrelsens storm mot paven fordi han atter hadde instituert det katolske hieraki i landet, gjort biskop Wiseman til den første erkebiskop av Westminster og utnevnt ham til den første engelske kardinal siden reformasjonen. Dronningen misbilliget enhver antipavelig demonstrasjon og de dermed forbundne offentlige overgrep mot — efter hennes egne ord — «de tusen gode og uskyl-dige romerske katolikker i England».

Når dronningen på sine feriereiser opholdt sig på fastlandet, besøkte hun med stor interesse katolske anstalter, især de karitative. Likeledes gjorde hun det samme de ganger hun var på Irland, hvor hun erobret alle sine katolske undersåtters hjerter.

I de siste år av hennes levetid var det nesten påfallende så regelmessig hun tilbragte sin vårferie i katolske land — ved den franske Riviera, i Florens og Aix-le-Bains. Og mange franskmenn trodde at hun gjorde det for å opfylle sin påskeplikt uten å vekke oppmerksomhet.

Om hertuginnen av Kent, dronning Viktorias mor, trodde jeg lenge at hun hyldet den snevreste protestantisme, men jeg har måttet korrigere denne antagelse, idet jeg har hatt anledning til å lese en bok utgitt av Oratoriet i London, men ikke meget kjent, likesom jeg er blitt forsynt med opplysninger fra en helt annen og meget pålitelig kilde. Derved er jeg blitt overbevist om at dronning Viktorias mor sikkert er død som troende katolikk, men all sannsynlighet taler for at dronningen intet har visst om dette. I det siste bind av «Prinsgemalens liv» av sir Theodore Martin, som dronningen leste linje for linje og sanksjonerte

før boken blev offentliggjort, meddeles mange enkelt-heter om hertuginnen av Kents siste sykdom og om hennes død, som inntrådte den 16. mars 1861 i datte-rens nærvær samt om begravelseshøitidelighetene i St. George-kirken i Windsor og om likets overførelse til det kongelige mausoleum i Frogmore august samme år. Av disse optegnelser fremgår det at der ikke var noen prest tilstede under hertuginnens siste timer som det få måneder i forveien hadde vært ved prinsgemalens død. Dekanen av Windsor foretok begravelsen, og det er ingen grunn til å tro at dronningen skulde være vitende om at hennes mor ikke var død som medlem av den anglikanske kirke.

Men hvilke beviser har man altså på at dette ikke har vært tilfellet? Jo, den avdøde geistlige Dalgairn, en bekjent oratorianer, var før og efter sin konversjon en intim venn av abbed Lorain, en ansett prest fra Langres i Frankrike, hvor Dalgairn lenge hadde bodd, og hvor han også 1846 blev vigslat til prest. Denne abbed Lorain besøkte enkehertuginnen av Norfolk på Arundel Castle, og hun fortalte ham at hertuginnen av Kent var gått over til den katolske kirke og kort før sin død hadde mottatt den siste salvelse av en katolsk biskop som i all hemmelighet var kalt til henne. Alt dette står å lese i «Abbed Lorains liv», som utkom 1888 i Dijon og på hvis pålitelighet ingen tviler.

Ennvidere skriver abbed Hunter-Blair at han efter at han hadde offentliggjort sin artikkel om dronning Viktoria har mottatt et brev fra en katolsk dame hvis tante var portner i det berømte motehus «madame Elise», som også talte hertuginnen av Kent blandt sine kunder. Hertuginnen av Kent fikk en dag å vite at motesalongens innehaver var katolikk. Da sa hun til henne: «Det må De takke Gud for hele Deres liv!» Flere ganger traff denne dame også en kjent katolsk pater hos hertuginnen når hun kom for å prøve. Og hun slutter sitt brev med å si mig at hun og hele hennes familie var overbevist om at hertuginnen var katolikk.

Kong Edward VII hadde så mange personlige venner at der selvfølgelig var mange katolikker iblandt dem — særlig blandt Englands gamle katolske familier. I hans nærmeste omgivelser var der alltid en eller to katolikker.

Første gang han var i Rom avla han, skjønt han ennå nesten bare var en gutt, en høflighetsvisitt hos pave Pius IX. Men der blev dradd omsorg for at prinsen ikke var alene med paven og således ikke fikk noen privatsamtale med ham.

Senere tok prinsen absolutt ikke hensyn til den offentlige mening hvorefter han som tronfølger ikke måtte bivåne katolske gudstjenester. Det vakte også stor opsikt da han som konge i jesuitterkirken i London var tilstede ved en rekviemmesse for den myrdede konge av Portugal.

Under sitt årlige kurophold i Marienbad var prinsen meget sammen med abbeden for premonstratenserne i Tepl. Publikum interesserte sig levende for de mange billeder som viste den engelske tronfølger i selskap med den katolske prelat. Men protestantene likte ikke å lese om at prinsen deltok i den katolske gudstjeneste i anledning av den østerrikske keisers fødselsdag, og de

sørget for å få publisert at hans kongelige høiheet ikke hadde deltatt i en gudstjeneste men kun i et takke-Te-Deum.

En av kong Edwards kusiner var enke efter kongen av Portugal og levte efter sin manns død som ordens-søster i Benediktinernonneklostret i Ryde. Dronning Viktoria avla henne engang et besøk og skal efterpå ha sagt: «De stakkars nonner var henrivende, men det er dog skade at de lever så innelukket og slett ikke vet hvad de skal ta sig til.» Efter sin mors død besøkte også kong Edward klostret og hadde en lang samtale med sin kusine, den forhenværende dronning. Han var dypt grepet da han hørte av sin slektning at hun hele sitt liv hadde bedt for ham og bad ennå mer efter at han hadde fått en engelsk konges store ansvar lagt på sig. «Min kjære kusine,» svarte kongen, «i hele mitt liv har jeg truffet hundreder, ja tusener av mennesker, men du er den første som har sagt mig at noen ber for mig.»

Prinsen og prinsessen av Wales hadde et meget vennskapelig forhold til de katolske geistlige under hvis sjelesørgerområde Marlborough-House lå, hvor de bodde som tronfølgerpar.

En dag blev prinsessens fransk foreleser meget syk, og den katolske prest kom til Marlborough-House med dødssakramentet. Hans kongelige høiheet bad da om at han og prinsessen kunde få overvære den hellige handling, som de fulgte med megen forståelse og dyp andakt.

Det var den samme prest som — efter hvad en katolsk lord som selv så ham har forsikret mig om — kom ut fra Buckingham-palasset like efter at kongen var død den 6. mai 1910. En halv time før hadde erkebiskopen av Canterbury forlatt palasset for å kjøre tilbake til sin residens. Men klokken forkynnte midnatt da hin katolske prest gikk ut av slottets port med en liten pakke i hånden og sagte sa til de ventende: «Det er forbi.»



Pastor Peter Schreiber.

Det danske apostoliske Vikariats provikar pastor Peter Schreiber er avgått ved døden, 77 år gammel. I over 50 år har han utført en stille, men velsignelsesrik prestegjerning. Sin skolegang hadde han i København hvor han hørte til Andreaskollegiets første kull studenter — sin presteutdannelse mottok han ved Propagandakollegiet i Rom, hvor han prestevigslades i 1884. Han virket sine første år som sjelesørger på Island — var derpå ansatt andre steder i Vikariatet for å ende sitt liv som prest på St. Josephshospitalet i Kjøbenhavn og provikar.

Foruten å være den gode hyrde, veileder og sjelesørger for sine menigheter, var han meget praktisk og en dyktig administrator — skriver «Nordisk Ugeblad» i sin vakre nekrolog over den gamle høifortjente prest.

R. I. P.

„Maria tilbedelse“.

Av Marie Elizabeth Larsen.

I anledning mors-dagen har «Norges Kvinder» inn-tatt et lite opset av Edin Holme om «Den katolske kirkes tilbedelse av Jesu mor —»

Hvor vemodig er det ikke stadig å få understreket våre anderledes troende landsmenns opfatning av vår hellige Kirkes lære og ritus. Hvor ofte er det ikke gjentatt og atter gjentatt: Jesu mor tilbedes ikke — heller ikke noen annen hellig. Det er og blir til evig tid bare den treenige Gud hvem tilbedelse blir tildel. Vi tilber altså ikke Jesu mor, den hellige Jomfru Maria. Vi elsker henne fremfor noen annen levende eller død, nest etter Gud Fader, Gud Sønn og Gud den Hellig-ånd. Når vil dog alle dere andre gripe denne vår forsikring, — og når vil dere begynne å respektere hvad vi sier dere angående vår hellige Kirkes vidunderlige sannheter og dyrebare lærdommer? Elske Guds mor, ja det gjorde vel mange av oss lenge før vi drømte om en dag å skulle få den lykke å regne oss som barn av Guds sanne Kirke — den som rummer all Guds sannhet uavkortet. Er ikke den som Gud utvalgte til sin Sønnns mor verdig en kjærlighet, trofast og brennende — en kjærlighet som tiltror henne makt med sine forbønner hos Gud? Hun selv vilde ikke tåle noe som nærmer sig tilbedelse. Hun, den mest ydmyge av kvinner, hun som gikk med på å bli Jesu mor og hjelpe til Guds menneskevorden — hun som frivillig gikk med på å «ofre» sin guddommelige Sønn — hvem hun visste var: Gud av Gud. Er det da ikke forståelig om enkelte enfoldige sjeler i sin intense og takknemlige kjærlighet muligens overdriver denne sin ærbødige, altopslukende takknemlighet, så det i den kritiske verdens øine kan te sig nærmere tilbedelse enn almindelig takknemlig tillit til hennes forbønn for oss? Hvor ofte har ikke mange av oss bedt venner, hvem vi anser for mer hellige enn vi selv: «Å, du må be for mig — Å kjære, husk på mig når du taler med Gud o.s.v.

Et almindelig syndig menneske som jeg selv, tiltror jeg således makt til å be for mig og våger å anbetro min sak! hvad kjenner vi til hverandres stilling overfor vår Gud? Men når det gjelder den katolske Kirkes tro på de avdøde, på Guds virkelige helliges bønn for oss — på Jesu mors bønn for oss — nei, da kaller man det avskrekkende og forsmedelig vranglære: tilbedelse! Er det ikke alene Gud hvem tilbedelsen tilkommer, sier man og tilføier: «ja, de er sørgelig villedet, de arme blinde katolikker».

Har du ikke fotografi av dine kjære derhjemme, både avdøde og levende? Kan du si dig fri fra iblandt å stirre dig blind på disse — i mektig lengsel etter deres råd og bønn, og i stor takk for hvad de har vært for dig? Er dette tilbedelse? Å, om dere dog tilslutt vilde ta mot fornuft! Til fest diktes der meget ofte sanger til heder for den hvem festen gjelder, og alle synger disse med begeistring og glede. — Den katolske Kirke eier også denslags sanger hvorigjennem dens hellige hedres og takkes — og det er da naturlig nok, at disse i særlig grad gjelder Jesu mor.

Å, om dere vilde høre og tro og se og forstå den katolske Kirkes vidunderlige ærbødighet og intense kjærlighet til den treenige Gud og dens store urokkelige ærbødighet til Guds lov og bud, til alt han har gitt sin Kirke til menneskers helliggjørelse og forberedelse til livet deroppe hos ham, og dernest dens urokkelige takknemlige hengivenhet for alle disse som har satt oss og verden slikt herlig eksempel i å tjene og elske denne verdens vidunderlige, barmhjertige og evig omsorgsfulle Gud! Maria-tilbedelse? Nei, den eksisterer ikke, har aldri gjort det. Men som Jesu mor og efter Jesu befaling er hun også vår og hele verdens himmelske mor, har hun rett til vår ubegrensede kjærlighet og takk. — Lykkelig den som tror på Guds Sønnns mors forbønner for den arme verden!

M. E. Larsen.

Ukjente helter.

(Efter Roquette, ved E. F.)

ENSOMHET.

Stormen feier over sjøen og sletten og støter mot huset. Huset? En hytte av tre med et lite kors på taket. En lærrem åpner og lukker døren. Vinden piper gjennom dørsprekken. Termometeret viser 40 kuldegrader.

Omkring misjonen står noen indianertelt. Men alt er stille. Menn, kvinner og barn har gravet sig ned.

«Sortkjolen» er alene i sin ensomhet. I tre år har han levd i denne fattigdom. I tre år har «Bønnens mann» ikke fått post. Dampbåten som bragte levnetsmidler til York forliste. Den som vil leve, må hjelpe sig selv.

Fiskefangst under isen! (Og med hvilket resultat? En og annen gang en sjørrett. På ti dager har 70 angler bare innbragt fire fisk.

Min Gud, hvilken elendighet. Helt, helt alene, uten håp, uten en eneste venn. Skal han måtte dø her? Hans hånd farer over øinene og faller slapt ned. Da støter hans fingre mot korset, hans oblatkors, hans misjonskors. Og motet vender tilbake.

Har han ikke godvillig lagt dette langsomme og lange martyrium på sig? Har han ikke selv valgt dette soneliv, dette liv i ydmyghet?

Lidelsen er hans lodd, dog har han troens trøst.

Ja, derover på den annen side av havet er det solrike seminar, der er de gode lærere, hans forhen-værende skolekamerater. Der tilbys ham i utsikt: et fredelig liv på landet, duftende marker, en rolig menighet, en vakker kirke, en skyggefull prestegård hvor han kunde be sitt breviar. Der er det fullt op av mat.

«Hvorfor frister du mig, Herre?»

Under et nytt stormstøt blir døren revet op, stormen trenger inn og jager bort drømmene. Virkeligheten er der igjen og bare den.

Ingen kan ane biskopens smerte, og ingen kan ane hans glede. En fattigslig glede, ensomhetens store smerte.

Han føler sig sikker på at noen lever hos ham. Det er noen der. Talglyset gjør skyggene større. En høi flamme lyser på Frelserens blodige føtter. Flammen stiger høiere og viser hans gjennomstukne side og hans vakre, alvorlige ansikt.

Den korsfestede frelser har senket sine rolige øine på sin ulykkelige sønn. Lebene beveger sig. Han vil tale! Han taler!

«Kom til ensomheten og hvil dig litt».

«Tilgi, Herre at jeg har tvilet!» Et medynksfullt smil går over ansiktet. «Også Petrus har tvilt, og har jeg ikke selv spurt min far om han hadde forlatt mig?»

Da faller presten på kne og takker Gud for den arvelodd som er blitt ham til del.

Ja, han er alene, men Herrens nærvær ophever hans ensomhet.

Er det stormen som hyler slik? Nei, det er den fengslede Satan som rasende ser en skjermende engel stå foran hans dør.

Å ensomhet, den betryggende fred i hjertet.

Han har for alltid frasagt sig verdens goder. Måtte det være så, vilde han på ny si: «Her er jeg, send mig — Ecce ego — mitte me».

Lutret kommer han fra sin sjeleangst. Han har ennå ikke tømt sin kalk til bunns. Alene er han bare et stakkars svakt vesen. Men allmaktens ånd, den Helligånd leder ham. Han er Guds åpenbaring.

Godhet og nestekjærlighet er tvillingsøstre født av smerten, den smerte som er kilden til heltemot. Den som ikke selv har litt, kan ikke ta del i andres lidelse.

Og «Bønnens mann» har forsonet sig med sin skjebne. Han har som så mange andre lidt. Han kommer til å lide igjen, frost, sult og den forferdelige ensomhet.

Han bruker sine krefter til arbeide som ikke gir ham noen berømmelse, i det skjulte og i mørket.

Dette kall, har du gitt ham, Herre. Og det har han gitt hele sitt hjerte og viet hele sitt liv.

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, mgr. Kjelstrup i Kristiansand, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse).

MORAL UTEN KRISTENDOM.

Spørsmål: Er det ikke bedre å fylgja dei moralske ideala for deira eiga skuld — av di dei hev so stort verd i seg sjølve — enn år gjera det med di ein ventar løn for det hisides? Der er verkeleg nokre av kameraane mine som

hev høge sedelege ideal, men som korkje trur på Gud eller sjel.

Bergenser.

Svar: Folk som ut fra et materialistisk livssyn hevder det her fremsatte standpunkt, kjenner sørgelig lite til menneskenaturen. Kristus som i sitt evangelium ikke bare atter og atter minner oss om den evige lønn (se f. eks. Matt. 5, 12 — 5, 42 — Luk. 6, 38 o.s.v.), men også om nådens nødvendighet for den svake menneskevilje, kjente den bedre. For å tilfredsstille de høie moralske krav Evangeliet stiller til menneskelivet, er det ikke nok å holde sig fri for umoralske handlinger. Kristus krever mere enn borgerlig rettshaffenhet — han krever at selv tunge og tanke helliggjøres i kamp mot synden. Og her skulde en henvisning til de moralske idealers skjønnhet være et tilstrekkelig vern mot synden og dens makt? En slik påstand kan bare forklares ved en forbausende mangel på kjennskap til menneskenaturen. Den religionsløse etikks forkjempere burde minnes Schopenhauers ord: «Hvorledes kan man tro at kraften til å tulle mektig begjær, stormende lidenskap og kjempesterk egolsme skulde kunen utgå fra bare refleksjoner og begreper?»

Selv en mann som apostelen Paulus skriver: «Jeg ser en annen lov i mine lemmer som strider mot min fornufts lov og tar mig fangen under den syndens lov som er i mine lemmer» (Rom. 7, 23). Og vi skulde dog alle kjenne den tilstand som vi mennesker faktisk befinner oss i: Tross våre gode forsetter og tross våre tanker om en høiere bestemmelse har øieblikket en overveldende makt til å forlede vår vilje. Det var derfor et rammende svar en av den religionsløse morals forkjempere fikk av St. Anselm av Canterbury: «Du har ikke overveiet syndens vekt.» Der skal nok mere til enn moderne moralideer for å gi oss kraft til daglig selvovervinnelse og troskap i det skjulte!

Her nytter det heller ikke å henvise til at der finnes personer som har høie sedelige idealer, skjønt de er religionsløse. Diss idealer er gjerne de siste rester av den kristentro de har søkt å frigjøre sig for. Kanskje de også er så lykkelige å leve under heldige ytre vilkår og er forskånet for en stadig kamp mot en lidenskapelig natur. Da er det jo lett nok. Men det store flertall av mennesker har det ikke slik. De optimistiske teoretikere som tror at menneskeheten kan undvære kristendommens impulser og nådekraft, har ennå ikke lært menneskets sørgelige mangelfullhet å kjenne og aner ikke hvor dyp og sann den gamle lære om arvesynden er. Hvis de så mer realistisk på menneskene, vilde de gi Napoleon rett som en gang uttalte: «Kristendommen er den eneste lære som ikke gjør sig noen illusjoner om tingenes natur.»

Overordentlig gripende og lærerik er den bekjennelse vår store landsmann Frithjof Nansen kom med, da han i 1924 i Universitetets aula talte ved den internasjonale akademiske kvinnekongress. Nansen var jo den mest typiske representant for den materialistiske livspofatning og hadde nok optrådt som talsmann for den religionsløse etik. Nu utalte han med tårer i øinene:

«Jeg vil komme med en bekjennelse. Jeg må bekjenne at der ikke er sten tilbake på sten, ikke et atom på atom tilbake av det naturvidenskapelige grunnlag for min livsopfatning. Den var bygget på elementenes uforanderlighet og materialismens realitet. Nu svikter atomene. Nu vet vi at atomene er fylt av levende kraft. Det uendelig små er selv et solsystem av liv og bevegelse.

Vi har nu intet annet å falle tilbake på for ungdommens oppdragelse enn den kristne etikk.»

Dette var den store forskers gripende bekjennelse. (Se «Dagbladet» for 24. april 1931.) Tenk om han hadde hatt høve til å lære den fullstendige kristendom å kjenne — den katolske Kirke med dens rike, mektige nådemidler! Hvad vilde ikke en slik erkjennelse hatt å si for en så ærlig og fryktløs sannhetssøker.

K. K.

Ekstrakt

av regnskap for St. Vinsensforeningens juleinnsamling og utdeling.

Inntekt:

St. Elisabethsøstrene	kr. 5.00
S. U. »	50.00
P. B. »	5.00
Franciskus III	» 10.00
W. T. »	50.00
Fra Hamar	» 10.00
Ved pater Notenboom	» 46.00
Ved mgr. H. Irgens	» 300.00
Protestantisk syforening til skotøi	» 50.00

kr. 526.00

Utgifter:

24/12 Kontante bidrag	kr. 56.64
» Kjøtt etc. »	182.81
» Julekake	» 32.32
31/12 Kjøtt etc. »	107.46
15/1 Kjøtt etc. »	98.60
Støvler	» 48.17

kr. 526.00

Oslo 3. februar 1936.

St. Vinsensforening
Ivar Ruyter (sign.)

Revidert og funnet i orden.

for Th. Notenboom O. M. F. (sign.)

Regnskapet i henhold til Codex sendt Vikariatet i revidert stand.

Herhjemme.

I NESTE UKE

er møtestedet St. Halvardslagets basar i Akersvn. 5!

Vakre gjenstander!!

God underholdning!!!

Se annonsen!!!!

OSLO. Det var en i sannhet interessant lærerik og inspirerende beretning frk. Øde lot Mariakongregasjonen bli tildelt søndag aften. Hun innledet sitt foredrag med å påpeke fordelene ved å leve under ordnede forhold — i et velordnet samfund, noe de fleste av oss visst tenker lite over og ofte setter for liten pris på. Videre nevnte hun alle de institusjoner og foreninger der er dannet av de forskjellige kristne sammenslutninger — for å hjelpe de syke og de der har vært mindre heldige i livets mange omskiftelser. Til-

slut kom hun da til beretningen om sine egne erfaringer, store scrger, men også mange store gleder i sitt arbeid blandt løslatte fanger og andre mer og mindre ulykkelige. Gjennom alt kunde man så godt merke foredragsholderens varme interesse og store hjertelag for gjerningen og for den enkelte hun var kommet i berøring med i sitt mangeårige virke blandt disse mennesker. Hun blev lønnet med et kraftig bifall, så da prefekten, frk. Torgersen, vilde takke på alles vegne, var det litt vanskelig å få pause så hun kom til orde. Sikkert gav foredraget alle noe å tenke på — og meget å være takknemlig for.

M. R.

og derute —

ENGLAND. Blandt de mange beretninger fra kong Edward VIII's liv som nu finnes til overflod i den engelske presse, finnes der også en opplysning om at han i 1931 som prins av Wales besøkte Lourdes. Han fløi dertil fra Biarritz og iakttok prosesjonen og velsignelsen av de syke fra Rosenkranskirkens portal. Skjønt det regnet, vek han ikke fra sin plass, og da velsignelsen meddeltes, knelte han ned i den våte og smussige gate. Derefter begav han sig til grotten og dernest til lugebyrået.

ISLAND. Under stor deltagelse også fra de verdslige myndigheters side har St. Josephsøstrene av Chambéry åpnet et nytt hospital på Island.

TOSKANA. I en liten landsby utenfor Toskana har man gjort en meget interessent arkeologisk oppdagelse, idet en bonde da han pløiet en mark som tilhører kirken Canoscio, støtte på 24 eukaristiske fat og skåler av stor arkeologisk verdi. De er alle av sølv og rikt forisret og stammer antagelig fra det femte eller sjette århundre.

WIEN. Man vil huske fra de blodige kampdager Karl-Marx-Hof, det store boligkompleks i Wien med over tusen beboere, som for størsteparten tilhører socialdemokratiet og fritenkerne. Juleaften 1934 betrodde kardinal Innitzer dette kompleks til oblatfedrene av den ubesmittede undfangelse. Med støtte fra borgermesteren og en del velgjørere, hvorav mange tilhørte arbeiderstanden, er et større kapell blitt innredet der. Ved begynnelsen så det svært dårlig ut for all sjelesorg — men nu er kapellet overfylt ved alle fire søndagsmesser, særlig av unge, og det blev i løpet av et år utdelt over 10 000 kommunjoner. Dene lille oblatgrunnleggelse understøtter sitt arbeid med karitative foretagender, således har de en stor gratisbespisning av de fattigste.

VATIKANBYEN. I året 1935 har pave Pius XI mottatt ikke mindre enn 31 357 brudepar i audiens! — «La Croix» bragte fornylig en fortegnelse over de korteste pontifikater. 39 av det samlede antall 266 paver har regjert mindre enn et år — 9 av disse ikke engang en måned. Stephan II døde 752 tre dager efter sin tronbestigelse — Urban VII efter 13 dager i 590 — Celestin IV efter 17 dager i 2141 og Leo XI var i 1605 pave i 27 dager. — Pavens kondolanse-telegram til kong Edward VIII var avfattet på engelsk og hadde følgende ordlyd: «Dypt beveget ved etterretningen om hans majestet kong Georgs død iler vi med å bringe eders majestet et uttrykk for vår innerlige deltagelse og forsikringen om at vi ber — særlig om at Gud må trøste Dem. hennes majestet dronningmoderen, den kongelige familie og hele nasjonen for det tunge tap, som de har lidt.» Kongens svarteleggram var avfattet i meget hjertelige vendinger.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri, Oslo.